

Brukerveiledning

Tips om overlegg til Tech Talk og Tech Scan

INNHold

Generelt.....	2
Innspilling	2
Start overlegg.....	3
Kjente/ ukjente samtalepartnere	3
Situasjon.....	3
Bytte nivå	4

GEWA AS

Postboks 626, 1411 KOLBOTN
Besøksadresse: Trollåsveien 8
Telefon: 66 99 60 00
Telefax: 66 80 94 90
Teksttelefon: 66 80 93 90
E-post: gewa@gewa.no
Website: www.gewa.no

Brukerveiledning

Generelt

Informasjon om overlegg til TECH TALK™ og TECH SCAN™ og noen tanker om hvordan en skal komme i gang med talemaskinen.

Det er flere fremgangsmåter du kan bruke når overlegg skal lages. Vi vil ikke presentere noen fasit, men noen tanker rundt det å lage overlegg sammen med bruker.

For at kommunikasjon skal være mulig, må det være to som ”snakker sammen”. Dette betyr at minst to personer må kommunisere om samme emne. Noen ganger er det vanskelig å motivere en person som aldri har brukt talemaskin til å bruke en slik. Det kan føles unaturlig i starten, så det er viktig å gi brukeren respons når han/hun benytter talemaskinen.

Overleggene er kun laget som eksempler på hvordan disse kan lages. De er ikke ment som et komplett sett, men vi ønsker at du skal få noen ideer og tanker rundt hvordan disse overleggene kan utføres og lages. Følgende momenter er erfaringsmessig veldig viktig for at bruken av en talemaskin skal bli vellykket:

1. Ha maskinen tilgjengelig.
2. Bruk talemaskinen så ofte som mulig.
3. Lag kreative overlegg som gir respons.
4. Vær en aktiv samtalepartner! Still spørsmål som brukeren kan svare på.

Vi kan dele brukere av talemaskin inn i to hovedgrupper:

1. Brukere som er født med taleproblemer eller som har fått disse i ung alder.
 2. Brukere som av ulike årsaker har fått problem med talen senere i livet.
-

Innspilling

Husk å spille inn talen på talemaskinen med en person som har følgende likheter med brukeren:

- samme kjønn
- snakker brukerens dialekt
- samme aldersgruppe.

Det er fornuftig å bruke en person som sjelden er i kontakt med miljøet hvor brukeren oppholder seg til å spille/snakke inn talen. Da unngår brukeren at han/hun hele tiden blir forbundet med den personen som har lest inn talen.

GEWA AS

Postboks 626, 1411 KOLBOTN
Besøksadresse: Trollåsveien 8
Telefon: 66 99 60 00
Telefax: 66 80 94 90
Teksttelefon: 66 80 93 90
E-post: gewa@gewa.no
Website: www.gewa.no

Brukerveiledning

Start overlegg

Brukergruppe 1:

Brukergruppe 1 må ofte lære seg å ta kontakt ved hjelp av talemaskinen for å få respons. Denne gruppen kan ofte være passive til noen tar kontakt. Det er stor forskjell på å svare på spørsmål og til å starte en samtale. Dette kan være et stort skritt å ta for en bruker.

Det kan være smart å ha litt "nonsens" på talemaskinen. Med dette mener vi utfall som egentlig ikke betyr noe, men som gir positiv respons fra nærmiljøet, slik at brukeren får en positiv start på bruken av talemaskinen. "Nonsens" og kommentarer vil veldig ofte være til hjelp for brukeren til å ta kontakt med andre eller ha raske kommentarer for hånd.

Brukergruppe 2:

Hva brukerguppe 2 skal starte med, er litt avhengig av hvordan personen fungerer kognitivt og de sosiale rammene. Hvis det tas utgangspunkt i situasjoner som brukeren befinner seg i, vil det ofte gi svar på hvilke tema-/situasjonsoverlegg som det skal startes med.

Mange brukere har hatt positive erfaringer med å ha kommentarer, en vits, en lyd og lignende på talemaskinen. Mange nærpersoner føler at Ja/Nei, mat og drikke er det første som skal være på en talemaskin, men veldig ofte har brukeren signaler/ kommunikasjonsformer som dekker disse behovene og derfor blir det unødvendig å bruke talemaskinen til dette.

Kjente/ ukjente samtalepartnere

Mange brukere har tegn og signaler som de bruker når de kommuniserer med personer de kjenner. Dette betyr ofte at behovet for hva talemaskinen skal formidle vil være forskjellig når brukeren omgås kjente eller ukjente personer. Dette kan bety at brukeren må ha mer generelle overlegg når brukeren møter ukjente personer, fordi kommunikasjonssignalene brukeren formidler ikke forstås av mottakeren.

Når mottakeren kjenner brukeren, vil brukeren ofte kunne formidle signaler til mottakeren uten å bruke talemaskinen. Da blir det ikke hensiktsmessig å ha disse meddelelsene på talemaskinen.

Situasjon

Noen ganger vil du og brukeren finne ut at brukeren i enkelte situasjoner ikke klarer å formidle hva han/hun ønsker. Da er det viktig at disse situasjonene brukes som grunnlag når overleggene lages. Du vil også komme i situasjoner hvor brukeren prøver å formidle noe som ikke oppfattes av kommunikasjonspartneren. Da er det viktig at du husker dette når nye overlegg skal lages, slik at disse frustrerende situasjonene kan

Postboks 626, 1411 KOLBOTN
Besøksadresse: Trollåsveien 8
Telefon: 66 99 60 00
Telefax: 66 80 94 90
Teksttelefon: 66 80 93 90
E-post: gewa@gewa.no
Website: www.gewa.no

Brukerveiledning

unngås så ofte som mulig. En annen måte å bruke situasjoner på, er å tenke på hva brukeren liker å gjøre og hva han/hun kan ha behov for å formidle i disse situasjonene.

La oss si at situasjonen er at brukeren senere på dagen skal se fotballandslaget spille. Brukeren synes at landslaget i fotball var mye bedre da ”Drillo” var trener. Hvordan kan brukeren formidle dette på en effektiv og bra måte ved hjelp av talemaskinen sin? Hvilke utsang passer best?

- ”Drillo er best!”
- ”Fyttigrisen for noe ræva fotball. Det var mye bedre med Drillo!”
- ”Få tilbake Drillo som landslagssjef, da spilte Norge mye bedre!”

Det er etter vår mening ingen fasit på hvordan dette gjøres. De sosiale rammene og den språksjargongen som brukes i de miljøene brukeren ferdes, bør være retningsgivende for hvilke valg som blir gjort.

Bytte nivå

Hvis brukeren ikke kan bytte nivå selv, må han/hun på en eller annen måte kunne klare å formidle at nivået skal byttes, eller at han/hun ønsker å snakke om et annet tema. Om en bør sette av et felt til å si bytte nivå, eller om en skal benyttes post-it lapper, fargekoder eller andre systemer, vil være individuelt. En må imidlertid ikke glemme dette i forbindelse med brukere som ikke selv klarer å bytte nivå.

Hvis du som assistent eller nærpersion har problemer med å huske hvilket overlegg som tilhører de respektive nivåene, kan det være en idé å fargekode nivåene. Dette kan gjøres ved at hvert overlegg får en fargekode, og at hvert nummer som representerer et bestemt nivå, merkes med den respektive fargen for dette nivået.

Dette er kun noen tanker rundt det å lage overlegg og komme i gang. Det finnes en del litteratur på området, og vi har hatt stor glede av en liten lettlest bok om emnet. Den vil gi deg noen ideer rundt det å snakke med en talemaskin.

”Talemaskinen – et redskab til kommunikativ utvikling”, Redaksjon:

Tina Harmon, Niels-Erik Mathiassen, Hjælpemiddelinstitutet, 1996, ISBN: 87-89407-56-3.

Skulle du ha noen spørsmål eller kommentarer, ønsker vi at du kontakter oss slik at vi kan være til hjelp eller rette opp i eventuelle misforståelser.